

STUDIE LOKALE FINANCIËN
Brussel, 25 juni 2026

Vlaamse gemeenten plannen financieel evenwicht in nieuw meerjarenplan 2026-2031, ondanks de onzekerheden

Met het meerjarenplan 2026-2031 start een nieuwe beleidscyclus voor de 285 Vlaamse gemeenten. Hun plannen geven een overzicht van de beleidskeuzes en prioriteiten voor de komende zes jaar, samen met het financiële plaatje.

Die financiële situatie is gezond. Alle 285 Vlaamse gemeenten maakten samen met de OCMW's een meerjarenplan op dat structureel in evenwicht is en voldoet aan de opgelegde evenwichtsvoorwaarden.

Ondanks de gezonde financiële vooruitzichten zijn er belangrijke uitdagingen en onzekerheden die de planning kunnen beïnvloeden. De impact van de aangekondigde federale maatregelen, zoals de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd en de fiscale hervorming, kon nog niet volledig worden meegenomen in de planning. Die impact wordt geleidelijk duidelijker, maar blijft een factor van onzekerheid. Bovendien duwde de oorlog in het Midden-Oosten de inflatie(verwachtingen) de hoogte in, wat zorgt voor een onzekere macro-economische context. Daarom focussen we in deze analyse op de budgettrends voor 2026.

Als sector staan de Vlaamse gemeenten er financieel sterk voor, maar de komende jaren zal duidelijk worden hoe ze deze uitdagingen het hoofd bieden. Gaandeweg zullen de lokale besturen hun meerjarenplan immers aanpassen om nieuwe ramingen op te nemen.

De belangrijkste tendensen in de budgettaire situatie in 2026

Hoe dan ook hebben de gemeenten een mooi financieel startpunt om beleid te voeren. **Met een autofinancieringsmarge van 2% aan exploitatie-ontvangsten in 2026 is er enige ruimte.** Het verplichte financiële evenwicht voor 2031 staat ingepland. De vorige meerjarenplannen tonen dat de voorziene investeringen en geplande leningen niet altijd worden gerealiseerd. Daardoor stijgt de schuld minder sterk dan aanvankelijk gepland en komt er in de jaarrekening meer marge vrij (autofinancieringsmarge (AFM)) dan voorzien werd in het budget.

De Vlaamse gemeenten en OCMW's voorzien in 2026 een sterke stijging van de uitgaven. In totaal geven ze 16 miljard euro uit (+6,1%). Daarin zijn investeringen (4,1 miljard euro) en financieringsuitgaven (1,1 miljard euro) nog niet meegerekend.

- De personeelsuitgaven – goed voor bijna de helft van de uitgaven – groeien relatief beperkt (+3,7%) na enkele jaren met meerdere automatische loonindexeringen. De inflatie trekt in 2026 evenwel opnieuw aan, terwijl lokale besturen eind 2025 nog uitgaven van 1,5 à 2% in hun meerjarenplan.
- De uitgaven voor individuele hulpverlening stijgen het sterkst (+18,1%). Dat komt door de instroom van langdurig werklozen in het sociale vangnet van het leefloon (recht op maatschappelijke integratie (RMI)).
- Subsidies aan andere lokale entiteiten stijgen in 2026 met 6,5%. De hoogste subsidie gaat naar de politiezones.
- De uitgaven voor goederen en diensten nemen toe met 7% ten opzichte van 2025, ondanks dalende energie-uitgaven. Die laatste zijn zeer waarschijnlijk onderschat door de gevolgen van de oorlog in het Midden-Oosten.

Ook de ontvangsten nemen toe.

- Vooral de fiscale ontvangsten blijven een belangrijke groeimotor van de ontvangsten, gedreven door geïndexeerde inkomens (+4,3%).
- Ook de werkingssubsidies van de andere overheden blijven stijgen (+5,1%).

Het meerjarenplan 2026-2031 voorziet 17,1 miljard euro aan investeringen. Dat bedrag ligt hoger dan wat de gemeenten en OCMW's tussen 2020 en 2025 effectief aan lokale investeringen realiseerden (16 miljard euro).

Trends in de gemeentefinanciën voor 2026

Voor 2026 budgetteerden de Vlaamse gemeenten en OCMW's 16 miljard euro aan **exploitatie-uitgaven**, met een sterke stijging van 6,1% ten opzichte van 2025. Daarin worden 4,1 miljard euro aan investeringen en een miljard euro aan schuldaflossingen niet meegerekend. In de volgende

jaren van het meerjarenplan verwachten de gemeenten dat de uitgaven gematigd zullen stijgen met gemiddeld 1,8% per jaar.

Index van de burgemeester

De meerjarenplannen werden in de tweede helft van 2025 opgesteld, in een periode van gematigde inflatie. Intussen duwde de oorlog in het Midden-Oosten de inflatie(verwachtingen) de hoogte in, wat zorgt voor een onzekere macro-economische context. De verhoogde inflatie heeft ook een impact op de uitgaven van de gemeenten. Om dat te analyseren, gebruikt Belfius Research de index van de burgemeester.

De **index van de burgemeester** is ontwikkeld binnen Belfius Strategic Research. Deze index is een gewogen gemiddelde van bestaande indexen (zoals de afgevlakte gezondheidsindex, energie-index, bouwmaterialenindex...), maar is beter afgestemd op het uitgavenpatroon van de gemeenten. Dat wijkt namelijk sterk af van het consumptiepatroon van particulieren, waarop de consumptieprijsindex gebaseerd is.

In 2022 steeg de index van de burgemeester sterker dan de consumptieprijsindex, vooral door de forse prijsstijging van bouwmaterialen. In 2026 zien we een lichte stijging van beide indexen, waarbij de index van de burgemeester voorlopig de consumptieprijsindex volgt. Als de bouwrijzen later dit jaar opnieuw sterk stijgen, kan het verschil tussen beide indexen wel weer toenemen.

Energie-uitgaven lager dan de voorbije jaren

Ook de uitgaven voor **goederen en diensten** stijgen in 2026 aanzienlijk, met 7% ten opzichte van 2025. Opvallend: dat is niet te wijten aan hogere energiekosten. Integendeel, de energie-uitgaven worden 10% lager ingeschat dan in 2025 en zijn goed voor een totaal van 266 miljoen euro. Door de stijgende energiekosten kan het werkelijke bedrag wel hoger uitvallen. De stijging van de post 'goederen en diensten' situeert zich vooral bij de rubriek 'andere diensten en leveringen', een verzamelpost voor allerlei aankopen en externe dienstverlening.

Pensioenlasten zetten de personeelsuitgaven onder druk

Vlaamse gemeentebesturen spenderen gemiddeld 47% van hun exploitatiebudget aan personeelskosten, waarbij de lonen van gesubsidieerd onderwijzend personeel niet zijn inbegrepen. In 2026 nemen de totale personeelskosten toe met 269 miljoen euro, wat overeenkomt met een stijging van 3,7%.

Het **aantal personeelsleden** bij de Vlaamse gemeenten en OCMW's steeg in 2025 licht met 0,5% ten opzichte van 2024. In 2025 bedroeg het totale aantal 105.734 voltijdse equivalenten (volgens de RSZ-statistieken). Er zijn evenwel duidelijke verschuivingen waarneembaar. Het aantal

contractuele medewerkers nam toe met 2,2%, terwijl het aantal vastbenoemden met 6,5% afnam. Die evolutie toont aan dat gemeenten in toenemende mate een beroep doen op contractueel personeel, terwijl het aantal statutaire personeelsleden verder afneemt.

Ondanks de afname van het aantal vastbenoemden vormen de uitgaven voor vastbenoemd personeel ook de volgende jaren zo'n 30% van de personeelsuitgaven. Dat komt doordat de pensioenlasten van gepensioneerde personeelsleden sterk zullen stijgen.

De pensioenlasten van vastbenoemde personeelsleden worden gefinancierd via een basisbijdrage op de lonen van de actieve vastbenoemden. Door de daling van het aantal vastbenoemden volstaat die financiering niet langer en moeten de gemeenten ook responsabiliseringsbijdragen betalen om het tekort aan te vullen. Die responsabiliseringsbijdrage zal de komende jaren sterk stijgen. In 2031 zou ze 738 miljoen euro bedragen, en ook daarna zal die stijging aanhouden.

Sinds de vorige legislatuur ontvangen de Vlaamse gemeente een dotatie van 50% van hun **responsabiliseringsbijdrage** van de Vlaamse overheid. Deze tussenkomst wordt verlengd voor de huidige legislatuur. De lokale besturen krijgen ook een korting van de federale overheid als ze voldoende kosten maken voor het aanvullende pensioen van haar contractuele personeelsleden. Deze korting wordt beperkt tot 30% van de gemaakte kosten. Bovendien voorziet het **federale regeerakkoord** bijkomende steun voor instellingen in een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Deze korting loopt van 2027 tot 2029 en bedraagt ongeveer 220 miljoen euro.

Uitgelegd: pensioenen van vastbenoemde personeelsleden

In tegenstelling tot werkgevers in de privésector of bij andere bestuursniveaus dragen de provincies en gemeenten zélf de volledige pensioenlasten van hun vastbenoemde ambtenaren. Dat aparte pensioenstelsel voor statutair personeel werkt volgens een repartitiesysteem met een alsmaar kleiner aantal 'bijdragers'. De basisbijdrage voor het pensioenfonds wordt namelijk gebaseerd op de lonen van een alsmaar kleinere groep van vastbenoemden. Die groep is de voorbije jaren structureel gekrompen en maakte in 2025 nog slechts 18% uit van het personeelsbestand.

Zonder nieuwe benoemingen versnelt dat proces, ook door de leeftijdspiramide van het statutair personeel die aan de basis verder versmalt. Als veel statutaire werknemers binnenkort met pensioen gaan, stijgen de pensioenuitgaven, terwijl de financieringsbasis verder afneemt.

Om het structurele en groeiende onevenwicht aan te pakken, werd in 2011 (wet van 24 oktober 2011) een nieuw pensioenmodel ingevoerd, met ingang op 1 januari 2012. De oprichting van dat 'Gesolidariseerd Pensioenfonds' voorziet een systeem van dubbele bijdragen (basis en responsabilisering) dat jaarlijks alle pensioenuitgaven moet dekken.

Hoewel dit systeem het Gesolidariseerd Pensioenfonds in balans houdt, betekent het voor de lokale besturen een forse en aanhoudende stijging van hun bijdragen. Het is dus een financiële inspanning die lokale besturen nog heel wat jaren moeten aanhouden.

In 2026 bedraagt het **basistarief** 45% (tegenover 41,5% bij de oprichting van het fonds), terwijl de **responsabiliseringsbijdrage** is vastgesteld op 77,48% (eerst 50%). Tegen 2031 zou de responsabiliseringsbijdrage 83,53% bedragen. Die responsabiliseringscoëfficiënt wordt aangerekend wanneer de werkelijke pensioenlasten van een bestuur hoger liggen dan hun bijdragen. Om stijgende pensioenuitgaven mee op te vangen, geeft de Vlaamse regering een dotatie aan de lokale besturen. Deze dotatie bedraagt 50% van de responsabiliseringsbijdrage. In Brussel en Wallonië ontvangen de lokale besturen geen dotatie van de regionale overheid.

Uitgaven voor individuele hulpverlening door OCMW's stijgen sterk

Voor 2026 voorzien de Vlaamse gemeenten en OCMW's forse meeruitgaven van 180 miljoen euro voor **individuele hulpverlening**. Dat komt neer op een stijging van 18,3%. De stijging zit vooral in hogere uitgaven voor het leefloon en is het gevolg van de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd.

Volgens de statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telde Vlaanderen eind 2025 zo'n 49.652 begunstigden van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI), een stijging van 6% ten opzichte van 2024. Ook de aantallen min-25-jarigen en erkende vluchtelingen namen toe, met respectievelijk 3,8 en 9,4%.

Momenteel is de belangrijkste nieuwe uitdaging voor de OCMW's de impact van de federale maatregel om de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te beperken. Personen die daardoor over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken en aan de nodige voorwaarden voldoen, kunnen aankloppen bij het OCMW van hun gemeente voor een leefloon.

Vlaanderen telt ongeveer 50.000 langdurig werklozen. Die verliezen stapsgewijs in verschillende golven hun recht op een werkloosheidsuitkering. De eerste golf had betrekking op langdurig werklozen die tijdens hun loopbaan meer dan 20 jaar werkloos waren. Voor die mensen eindigde het recht op een werkloosheidsuitkering op 1 januari 2026. In totaal zijn er zes golven, waarbij de laatste groep mensen hun recht op uitkering verliest op 1 juli 2027.

Als compensatie voor de OCMW's voorziet de federale overheid een verhoogde terugbetaling van het leefloon voor mensen die tussen 1 januari en 30 juni 2026 een aanvraag indienen als gevolg van het verlies van hun werkloosheidsuitkering. De terugbetaling van het leefloon zal 100% bedragen voor het eerste jaar, 90% voor het tweede jaar, 80% voor het derde jaar en vervolgens 75%. Er werden ook nog andere maatregelen genomen om de OCMW's tijdelijk financieel te

ondersteunen voor de personeelskosten die nodig zijn om die extra aanvragen te verwerken, en om de instromende langdurig werklozen te begeleiden en te ondersteunen. Ondanks die financiële compensaties staat het wel al vast dat een deel van de kosten bij de OCMW's zal liggen.

Tijdens de eerste twee golven waren er in Vlaanderen 10.750 personen die hun recht op een werkloosheidsuitkering verloren, waarvan er intussen 3.440 een leefloon krijgen. 32% van de personen die hun uitkering verloren tijdens de eerste twee golven, krijgt nu dus een leefloon van het OCMW. Daarnaast hadden de OCMW's meer aanvragen te verwerken, maar een deel ervan werd geweigerd. Voorlopige cijfers over de eerste drie golven tonen aan dat 19% van de aanvragen voor Vlaanderen geweigerd wordt.

Een vijfde van het budget gaat naar andere lokale entiteiten

De uitgaven voor **toegestane werkingssubsidies** nemen in 2026 toe met 6,5% (+207 miljoen euro). De grootste toelage gaat naar de **politiezones**. Zij krijgen 1,4 miljard euro (ofwel 210 euro per inwoner) van de gemeenten in 2026, een stijging van 5,1% ten opzichte van 2025. Ook de toelage aan **hulpverleningszones** (452 miljoen euro, ofwel 66 euro per inwoner) stijgt in 2026 met 3,6%. Beide zijn verplichte toelagen die de gemeente verstrekt en tegelijk ook de belangrijkste.

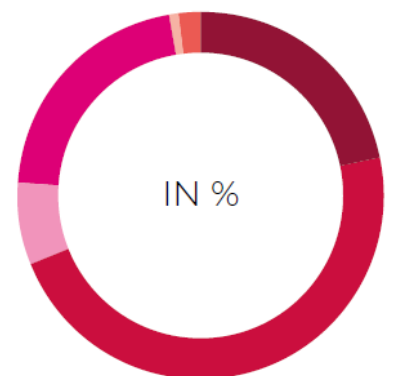
Exploitatie-uitgaven – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Goederen en diensten	3.506	511	7,0%	0,4%
Personeel ⁽¹⁾	7.529	1.097	3,7%	2,1%
Individuele hulpverlening	1.164	170	18,6%	1,2%
Toegestane werkingssubsidies	3.385	493	6,5%	2,0%
Andere operationele uitgaven	116	17	20,7%	-2,6%
Financiële uitgaven ⁽²⁾	300	44	4,7%	9,9%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	16.000	2.331	6,1%	1,8%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.)

(2) Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossing van leningen (BBC)

Exploitatie-uitgaven – 2026

- Goederen en diensten: 22%
- Personeel: 47%
- Individuele hulpverlening: 7%
- Toegestane werkingssubsidies: 21%
- Andere operationele uitgaven: 0,7%
- Financiële uitgaven: 2%

Exploitatie-ontvangsten – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolucie 2026-2031
Ontvangsten uit werking	2.045	298	6,7%	1,1%
Fiscale ontvangsten en boetes	7.366	1.073	4,3%	2,4%
Werkingsubsidies ⁽¹⁾	6.727	980	5,1%	2,3%
Recuperatie individuele hulpverlening	142	21	1,0%	0,6%
Andere operationele ontvangsten	396	58	3,8%	-0,6%
Financiële opbrengsten	317	46	-7,5%	2,0%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	16.993	2.475	4,6%	2,1%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.).

Ontvangsten groeien nog altijd sterk, door hogere belastingontvangsten en werkingssubsidies

De gemeenten en OCMW's voorzien in hun meerjarenplannen voor 2026 een toename van de **exploitatie-ontvangsten**: 4,6% meer ten opzichte van het beginkrediet 2025. In totaal groeien ze aan tot 16,9 miljard euro, wat 437 miljoen euro (ofwel 64 euro per inwoner) meer is dan in 2025. In 2026 komt het ontvangstenbudget neer op een bedrag van 2.475 euro per inwoner.

Het meerjarenplan voorziet dat deze ontvangsten tot in 2031 jaarlijks blijven stijgen met gemiddeld 2,1%, met de werkingssubsidies en de fiscale ontvangsten als groeimotor.

Ondanks het feit dat de exploitatie-uitgaven daardoor dit jaar sterker toenemen dan de exploitatie-ontvangsten, blijft het exploitatiesaldo positief.

Voor de 301 miljoen euro extra aan **fiscale ontvangsten** (+4,3%) vormen de belangrijkste groei. Bijna de helft van de ontvangsten bestaat uit fiscale ontvangsten (43%), gevolgd door werkingssubsidies (40%) en ontvangsten uit de werking (12%).

Belastingontvangsten nemen toe, vooral de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)

De meeste gemeentebesturen houden hun aanslagvoeten stabiel. Een minderheid van de gemeenten beslist om de belastingtarieven te wijzigen aan het begin van het meerjarenplan 2026-2031.

Het gemiddeld aantal **opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)** neemt lichtjes toe, tot 916 opcentiemen.

Ook het gemiddelde tarief van de **aanvullende personenbelasting (APB)** stijgt zeer lichtjes tot 7,22%, nadat de aanslagvoet in 2024 en 2025 stabiliseerde op 7,17%.

Lokale belastingen beslaan een heel breed gamma (bijvoorbeeld tweede verblijfstaking, bedrijfsbelastingen, huisvuilbelasting...). Ze leveren 14% van de belastingontvangsten en 6% van de exploitatie-ontvangsten. Zoals de trend aan het begin van een meerjarenplan wel vaker toont, nemen de ontvangsten uit lokale belastingen ook in 2026 sterk toe (+7,3%). Vaak wachten gemeenten zes jaar met tariefwijzigingen en passen ze die dan meteen toe bij een nieuw meerjarenplan. Specifieke lokale belastingen die toenemen zijn hoofdzakelijk die op tweede verblijven, verblijfsbelasting, huisvuil, leegstand en verschillende bedrijfsbelastingen, met daarnaast een fors hogere raming voor boetes (onder andere GAS-boetes voor lichte snelheidsovertredingen).

Impact van de fiscale hervorming op de opbrengst van de gemeentelijke personenbelasting (APB) gecompenseerd

Door het tijdsverschil tussen aangifte en inning zullen de gemeenten de impact van de hervorming pas tegen het einde van de bestuursperiode voelen, in 2029-2030. De compensatie van de impact van de fiscale hervorming is voorlopig nog niet opgenomen in het meerjarenplan 2026-2031. Dat gebeurt pas bij latere aanpassingen.

De geplande fiscale hervorming van de federale regering, waaronder een verhoging van de belastingvrije som, zal leiden tot een vermindering van de gemeentelijke APB-opbrengsten (de aanvullende personenbelasting). Die opbrengsten worden namelijk berekend als een percentage (afhankelijk van het ingestelde gemeentelijke tarief) van de federale personenbelasting. Als die daalt, dalen ook de gemeentelijke inkomsten.

De APB-opbrengsten zijn evenwel een belangrijke inkomstenbron voor de gemeenten. In het budget 2026 worden ze geschat op 2,8 miljard euro, goed voor 17% van de totale exploitatie-ontvangsten.

In het huidige ontwerp van de fiscale hervorming voorziet de federale overheid een **compensatie** voor de verminderde APB-opbrengsten van de gemeenten. Concreet zou de berekeningsbasis voor de aanvullende gemeentebelasting aangepast worden. Als de totale personenbelasting dan bijvoorbeeld met gemiddeld 2% daalt door de hervorming, wordt het belastbare bedrag met een correctiefactor van 1,0204 ($100/(100-2)$) verhoogd zodat de belastingbasis dezelfde blijft als vóór de fiscale hervorming.

Die correctiefactor wordt evenwel toegepast op basis van een **gemiddelde** belastingvermindering. Daardoor zal die bij de ene gemeente niet noodzakelijk het volledige verlies dekken en het bij de andere mogelijk zelfs overcompenseren.

Omdat gemeenten gecompenseerd worden voor een mogelijk verlies aan opbrengsten, wordt verwacht dat ze minder zullen neigen tot het optrekken van hun belastingtarief van hun aanvullende belasting op de personenbelasting zoals dat gebeurde bij vorige fiscale hervormingen.

Niet alleen de impact van de fiscale hervorming speelt. Onderliggend heeft de lokale demografische ontwikkeling, zoals de vergrijzende bevolking en de migratie van inwoners die naar de stad of het platteland trekken, ook een structurele impact op de inkomens in een gemeente en dus op de opbrengst van de APB.

De impact van de fiscale hervorming hangt ook af van het relatieve gewicht van de APB in de ontvangsten en van de lokale sociaaleconomische context (grootte en spreiding van de inkomens in de gemeente), die verschilt per gemeente.

Vlaamse en federale overheid ondersteunen de gemeenten

Gemeenten halen gemiddeld 40% van hun exploitatie-ontvangsten uit **fondsen en werkingssubsidies** (vooral van de Vlaamse overheid). Het **Gemeentefonds** alleen al levert 3,8 miljard (60%) van de 6,7 miljard euro aan werkingssubsidies op, met een jaarlijkse stijging van de basisdotatie met 3,5% ter ondersteuning van de beleidsautonomie van gemeenten.

Algemene werkingssubsidies: om stijgende pensioenuitgaven op te vangen, komt de Vlaamse regering tussen in de helft van de responsabiliseringsbijdrage. Die toelage stijgt mee van 131 miljoen euro in 2020 tot 386 miljoen euro in 2026 en 533 miljoen euro in 2031.

De Vlaamse regering engageert zich dus om de grote subsidiestromen deze bestuursperiode te behouden.

De **specifieke werkingssubsidies** zouden met 10,6% stijgen tot 2 miljard euro. Minstens een kwart daarvan komt van de federale financiering van de leeflonen en het recht op maatschappelijke integratie (RMI). Daarnaast zijn er ook verschillende bijkomende Vlaamse werkings- en projectsubsidies.

Een financiële buffer om lokaal beleid te voeren

Gemeentebesturen financieren hun beleid grotendeels met eigen middelen, namelijk **exploitatie-overschotten samen met overschotten uit het verleden**. Daarnaast plannen ze om in 2026 2,1 miljard euro aan **leningen en leasings** aan te gaan, zonder aan evenwicht in te boeten.

In de vooruitzichten 2026 bedraagt de **autofinancieringsmarge (AFM)** 347 miljoen euro, of 51 euro

per inwoner. Dat is wat overblijft van het exploitatieresultaat na aftrek van de leninglasten. Met een marge van 2% op de exploitatie-ontvangsten blijft er enige ruimte om extra uitgaven op te vangen en extra investeringen of leningen te financieren.

De jaarrekening heeft steevast een groter overschot over dan geschat in het meerjarenplan. Zo noteerden de gemeenten in de jaarrekeningen 2024 een effectieve buffer van 1.555 miljoen euro.

Waarom ligt het niveau van de AFM in de jaarrekeningen veel hoger dan in het meerjarenplan? Niet alle leningen in het meerjarenplan worden effectief aangegaan en niet alle uitgaven gerealiseerd. Daarom komt er opnieuw marge vrij.

Een voldoende hoge AFM wijst op een gezonde financiële situatie, met extra beleidsmarginen om schokken zoals een aantrekkende inflatie op te vangen. Die buffer kan evenwel individueel per gemeente sterk verschillen. Zo tekent de groep van kustgemeenten een gemiddelde marge op van 7,3% terwijl de grootsteden en centrumsteden een gemiddelde marge van 0,7% plannen.

In het algemeen blijft de financiële situatie gezond en is het evenwicht voor 2031 ingepland maar blijft de onzekerheid. Wel kan de impact van de aangekondigde federale maatregelen, zoals de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd en de fiscale hervorming, nog niet volledig worden verwerkt in de planning. Lokale besturen zullen hun meerjarenplan gaandeweg aanpassen om nieuwe ramingen op te nemen, als de impact ondertussen beetje bij beetje duidelijker wordt.

Vlaamse gemeenten plannen meer investeringen

In de Vlaamse lokale meerjarenplannen staat 4,1 miljard euro aan **investeringen**¹ gepland voor 2026 en in totaal 17,4 miljard euro voor de volledige periode van het MJP. Dat is meer dan de 16 miljard euro die de gemeenten en OCMW's tussen 2020 en 2025 effectief aan lokale investeringen realiseerden.

De lokale investeringsbudgetten gaan hoofdzakelijk naar mobiliteit (wegeninfrastructuur, riolering en elektrificatie van voertuigen), cultuur, vrije tijd, algemeen bestuur en natuur- en milieubeheer (waterbeheer en klimaatverandering).

Gemeenten zijn een belangrijke investeringsmotor voor de energietransitie. Groene lokale investeringen winnen alsmaar meer aan belang en zijn absoluut noodzakelijk om het vaak nog onvoldoende energiezuinig gebouwenpatrimonium duurzamer te maken. Een lager energieverbruik vraagt zware investeringen maar leidt uiteindelijk tot lagere exploitatiekosten.

¹ Zonder de financiële vaste activa (FVA).

De drie grote uitdagingen voor het meerjarenplan 2026-2031

- **De stijgende pensioenuitgaven voor de vastbenoemden** leggen een toenemende financiële druk op de lokale besturen. Gemeenten en OCMW's moeten de komende jaren alsmaar meer bijpassen, van 475 miljoen euro in 2026 tot 738 miljoen euro in 2031. Het aantal gepensioneerden neemt namelijk toe, terwijl het volume aan basisbijdragen voor het gesolidariseerd pensioenfonds afneemt. De regionale overheid betaalt deze legislatuur opnieuw 50% van de responsabiliseringsbijdragen. De federale overheid komt tussen voor instellingen op het grondgebied van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners.
- **De beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd** legt sinds januari 2026 een bijkomende druk op de OCMW's door de instroom van langdurig werklozen in het sociale vangnet van het leefloon (recht op maatschappelijke integratie (RMI)). Vooral in kleine gemeenten en grote steden, waar de nood het hoogst is, wordt de individuele hulpverlening een uitdaging. Het zorgt voor meer werklast bij de intake en begeleiding van wie instroomt. De federale overheid voorziet financiële compensatie, maar de OCMW's zullen een deel van de extra kosten zelf moeten dragen.
- **De fiscale hervorming** riskeert op termijn te leiden tot lagere opbrengsten uit de aanvullende personenbelasting (APB). Omdat gemeenten in principe worden gecompenseerd voor een mogelijk verlies aan opbrengsten, zijn ze op termijn wellicht minder genoodzaakt hun belastingtarieven te verhogen.

Meer weten?

<https://www.belfius.be/onzestudies>

Perscontact Belfius Bank & Verzekeringen:

Ulrike Pommée, + 32 (0)2 222 02 57 ulrike.pommee@belfius.be | press@belfius.be | www.belfius.be